

KASZTA MÓNI

KÍSÉRLET EGY KÖNYV,
ÉS ANNAK ANYAGÁHOZ, STÍLUSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ
KOMPLETT TERMÉKRENDSZER KIDOLGOZÁSÁRA

MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ ÖSZTÖNDÍJ
1. ÉV

Az ösztöndíjam témája már jópár éve fogalmazódik bennem. Grafikusként tíz éve foglalkozom könyvtervezéssel, és amikor egy-egy könyv tervezési folyamata lezárult, sokszor maradt bennem egy kis hiányérzet, méginkább vágy arra vonatkozóan, hogy milyen jó volna az elkészült anyaghoz kapcsolódóan még néhány dolgot megtervezni, melyek stílusban egységes egészt, amolyan termékcsaládot alkotnak a könyvvel együtt. Például leporellót, mappákat, dobozt, füzeteket, a könyv CD-korongos változatát, minőségi papírtermékeket.

Ennek az ötletnek a megvalósítását tűztem ki az ösztöndíjfeladatomban, azzal kiegészítve, hogy a könyvhöz való fotókat is magam készítem el, s a szöveganyagot magam válogatom össze.

Az első év munkájában az alábbi elemek valósultak meg:

- 64 oldalas könyv
- 3 db spirálozott füzet
- ceruza – dobozos csomagolásban

A könyv szerkezete

A program központi eleme tehát a könyv, melynek az alábbi címet adtam:

31 GONDOLAT

EGY HÓNAP MINDEN NAPJÁRA

A kiadvány tartalmi szerkezetét érzékeltetően egy rövid részlet a könyvbe írt bevezetőből: „Ez a könyv egy hónapon át kísér el bennünket, minden napra egy-egy gondolatot adva úti-társként, mely segít, hogy egy kicsit másként tekintsünk a világra, a többi emberre és önmagunkra is. Egyszerű és mégis magvas gondolatokat rejt, melyeket különböző korokban, a világ számtalan szegletében élt emberek fogalmaztak meg és hagyományoztak ránk. Marcus Aurelius, Mahatma Gandhi, Albert Einstein, a Dalai Láma, nomád törzsek, tibeti bölcsek és még sokan mások adnak nekünk egész élettapasztalatukkal, jó szívvel útravalót. Minden napra egyet, harmincegy napon át.

S netán akad majd köztük olyan is, mely egy egész életen át elkísér bennünket ezentúl.”

A kiadvány tehát egy 31 napos időszakot ölel fel. Minden naphoz egy-egy oldalpár tartozik, melyen az aznapra szánt bölcsesség gondolata szerepel egy fotóval, valamint az adott nap sorszámával (azaz dátumával: 1–31-ig).

A könyv eltér a hagyományos albumoktól; a betűk a képi elemekkel azonos rangú kompozíciós elemek. Nincsen két egyforma oldal, de a vizuális hatás mégsem esik szét. A komponálás nagyon tudatosan átgondolt, egyszerre klasszikus és formabontó. Mindez a minimál design időtlen eleganciájában megjelenítve. Belső grafikai és tipográfiai kialakításában a kreativitás, a letisztult komponálás, dinamikus, mégis harmónikus szerkesztési elvek érvényesülnek benne.

A könyv képanyaga

A könyv képanyagának ötletét az 1800-as évek második felében élt német fotográfus, Karl Blossfeldt munkássága ihlette bennem. A fotós egész életében makrofelvételeket készített különböző növények felnagyított részeiről. Őt tekintik a növényi makrofotózás 'atyjának'. Azóta persze ez a műfaj önálló fotózási ággá nőtte ki magát. Ez a fajta fényképezési látásmód mindig is nagy hatással volt rám, és megfogalmazódott bennem a vágy, hogy egyszer én is beléphessek abba az objektív mögötti világba, ami a növények felnagyított részleteiben bon-takozik csak ki.

A fotózáshoz idén januárban kezdtem hozzá, és egész évben készítettem felvételeket, bár az anyag zöme tavasszal, rügyfakadás idején készült. A fotózáshoz NIKON D-70 digitális fényképezőgépet használtam 18–125 Sigma objektívvel. Több száz képet készítettem, többnyire állványról, belső térben fotózva. Készült néhány kültéri felvétel is (pl. a leánykököröcsin – az 1. naphoz tartozó kép esetében. Mivel ez védett növény, így a helyszínen kellett a fotózását megoldanom). A fényképezésnél arra törekedtem, hogy zömében egyszerű, hétköz-napi növényeket fotózzak, de szerepel egy pár különlegesség is, amitől érdekesebbé vált a képanyag. A képeket acélkékes, monokróm árnyalatban használtam fel.

A felnagyított növényi részeken egy egészen új világ kelt életre. Ez számomra amolyan „varázs-világ”, amiben a legegyszerűbb növények is átváltoznak. Különleges formák jelennek meg, melyek beszédesek, mintha minden apró rügy, ágvég, bibe egy-egy sajátos karaktert képviselne, önálló személyiség lenne, saját érzellemmel, gondolattal. Vannak köztük kitért karokkal integetők, vidámak, szomorúak, hősök, magányos bölcsek, és még megannyi szereplő. Mindez persze nem magától értetődő módon, hanem egy picit fantáziával látható csak meg. Kell hozzá a szemlélő részéről egy kis nyitottság, amitől képessé válik meglátni valami újat egy olyan dologban, amit már sokszor látott korábban, de mégsem vette ezt benne észre eddig. Végző soron ez a könyv igazi célja: hogy képessé váljunk egy picit más szemmel nézni a világra.

Mivel egyetlen objektívet használtam a fotózáshoz, voltak olyan képek, melyeknél a mélység-élesség megnövelése miatt 3 felvételből kellett összeraknom a végleges fotót. Mindhárom felvételnél más-más képrészletre állítottam az élességet és Photoshop utómunkálattal komponáltam ezeket össze (ilyen például a tulipán, a 12. naphoz tartozó kép).

Néha pedig pont az ellenkező hatást kívántam elérni, kis mélységélességgel készítve a képet, melynek hatására az éles részektől távolabb levő elemek líraian puhán lágyulnak el (például a 2. naphoz tartozó képen).

A fotókat 2 csoportra oszthatjuk:

- Vannak olyanok, amelyek fehér háttér előtt szerepelnek. Ezekben az esetekben a fehér hátteres minimál stílusú képpel a karaktert kívántam hangsúlyozni. Néha csupán egy, de olykor több növény szerepel együtt csoportban.
- Ezeken kívül vannak olyan képek, ahol a korábban említett Blossfeldt fotográfiák archív hangulati világát csempészttem bele a fotókba, s ezeknél hátteres kifutóképet, néha keretes fotót alkalmaztam.

Különböző mélységélességű felvételek összekomponálása egy képpé

Kis mélységélességű felvétel

Példa a fehér háttères csoportos növényfotóra

Külső helyszínen készített kép

Példa a háttères, régies hangvételű fényképre

Példa a keretes fotó alkalmazásra

Tipográfia

A könyv tipográfiai kialakításánál a kreativitás, egyediség és a minimál design letisztult komponálási elvei érvényesülnek. Nincsen két egyforma oldal, de a vizuális hatás mégsem esik szét. Egy olyan hatást kívántam létrehozni, melyben a betűk a képi elemekkel azonos rangú kompozíciós elemek, de mégsem játszik le egymást a színpadról, hanem kölcsönösen erősítik egymás hatását. A komponálás nagyon tudatosan átgondolt, egyszerre klasszikus és formabontó.

Az idézetek a könyvben mindenhol kapitális (azaz nagybetűvel szedett) Blair betűtípussal szerepelnek, azonos mérettel, ritkítással, 60% fekete szín fedettséggel.

A TANÍTÓK CSAK AZ AJTÓT NYITJÁK KI,
BELEPNED NEKED KELL.

Blair kapitális, 6 pt
25 pt ritkítás
16 pt sortávolság

[KÍNAI KÖZMONDÁS]

Blair kapitális, 4,5 pt
25 pt ritkítás

A napok dátumait egységesen ChanticleerRoman betűtípussal szerepeltettem, melynek gyönyörű ugrálószámai elegáns hatást kölcsönöznek. Ezeknek mérete és elhelyezése oldalanként változó. Színekben bordó, kék és fekete árnyalatokban szerepelnek.

08

14

ChanticleerRoman, bordó

ChanticleerRoman, kék

A számok elhelyezésénél néhol szándékosan alkalmaztam azt a játékos megoldást, hogy a lap-szélhez közel levő szám része már feszítetten kifut az oldalról.

Néhány helyen a kenyérszöveggént használt Balir betű jelenik meg kék háttér előtt 20 pt-os nagy méretben.

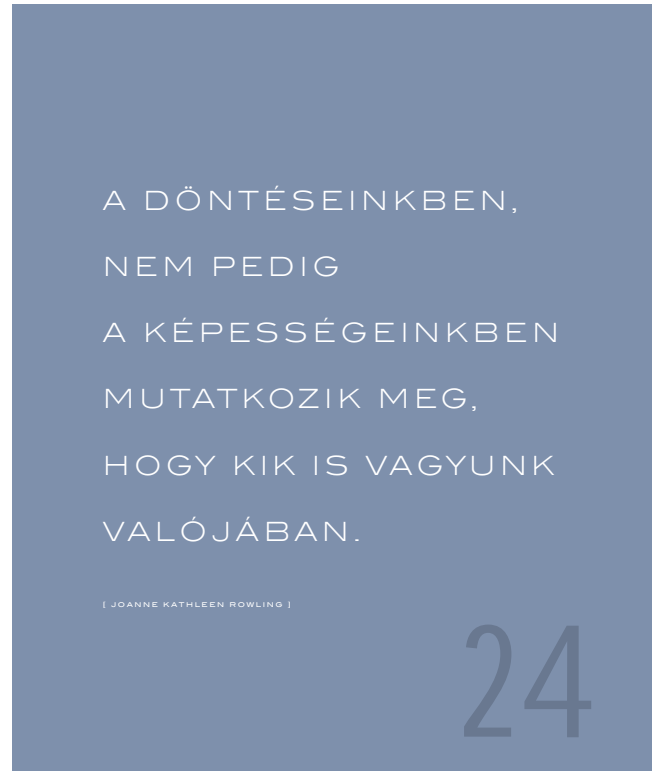
Ezeken kívül tudatosan törekedtem arra, hogy a hagyományos könyvtipográfiától eltérően, ne csupán 1–2 betűtípust használjak végig az albumban, hanem legyenek helyenként megjelenő, kreatív hatású más betűtípusok is. Ezeknek az alkalmazásánál nagy hangsúlyt fektettem arra, hogy a kenyérszöveges és a kreatív betűs oldalak egymás utáni ritmusa összhangban legyen egymással.

MINÉL KEVESEBB SZABÁLYT ÁLLÍTASZ FEL ARRÁ,
HOGY MILYENNEK KELLENE LENNIE AZ ÉLETNEK,
ÉS HOGY MÁSOKNAK HOGYAN KELLENE VISELKEDNI,
ANNÁL KÖNNYEBB BOLDOGNAK LENNED.

[ANDREW MATTHEWS]

kenyérszöveg és a szám

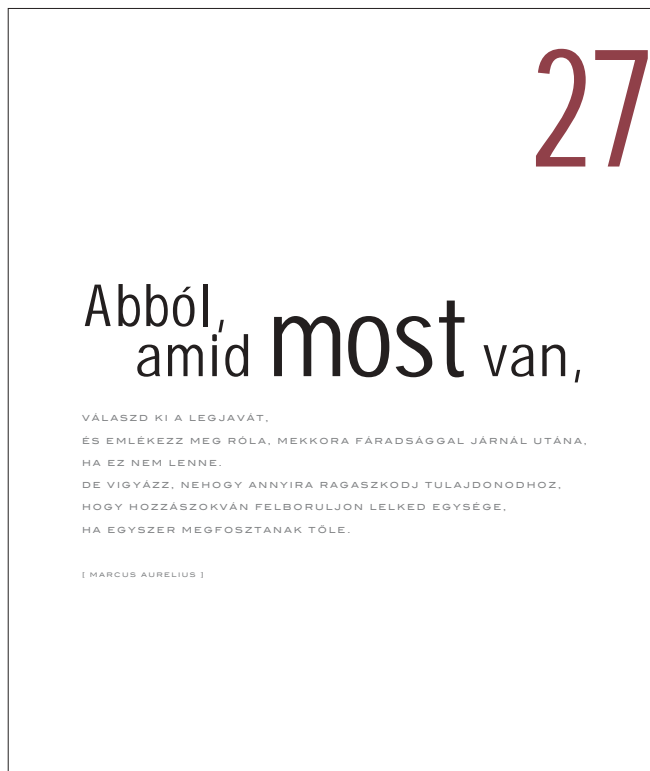

A DÖNTÉSEINKBEN,
NEM PEDIG
A KÉPESSÉGEINKBEN
MUTATKOZIK MEG,
HOGY KIK IS VAGYUNK
VALÓJÁBAN.

[JOANNE KATHLEEN ROWLING]

24

kenyérszöveg nagy 20 pt-os méretben

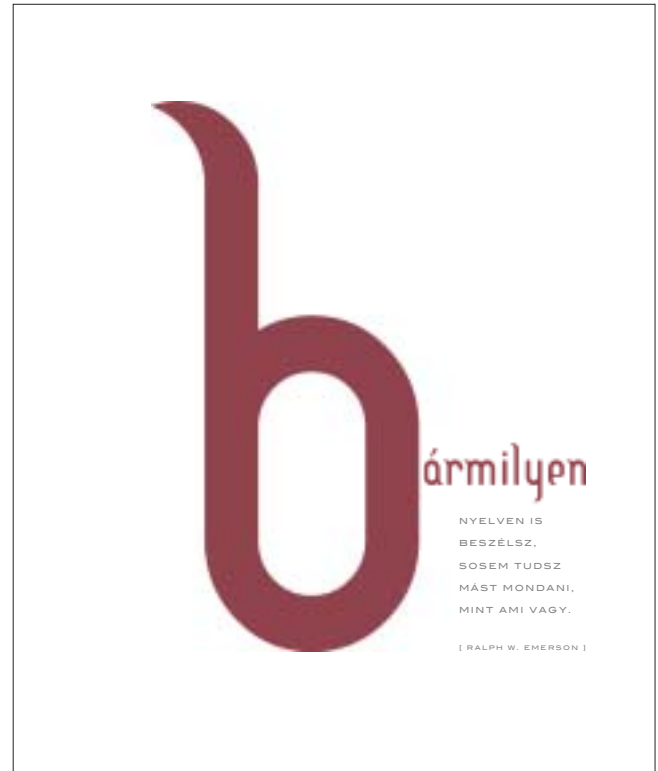

Abból,
amid **most** van,

VÁLASZD KI A LEGJAVÁT,
ÉS EMLÉKEZZ MEG RÓLA, MEKKORA FÁRADSÁGGAL JÁRNÁL UTÁNA,
HA EZ NEM LENNE.
DE VIGYÁZZ, NEHOGY ANNYIRA RAGASZKODJ TULAJDONODHOZ,
HOGY HOZZÁSZOKVÁN FELBORULJON LELKED EGYSÉGE,
HA EGYSZER MEGFOSZTANAK TŐLE.

[MARCUS AURELIUS]

kenyérszöveg kreatív betűvel

ármilyen

NYELVEN IS
BESZÉLSZ,
SOSEM TUDSZ
MÁST MONDANI,
MINT AMI VAGY.

[RALPH W. EMERSON]

kenyérszöveg nagyméretű kreatív betűvel

A könyvoldalak tipográfiai és szerkezeti kialakításánál az alábbi szempontokat tartottam a legfontosabbnak:

- Az idézetek és képek sorrendje, valamint egymáshoz való összepárosítása
- A kenyérszöveg és a kreatív betűk egymásutánisága, ritmusa (ne legyen se túl zavaros, se túl monoton). Minden oldalpár legyen egyedi, de mégis egységesen összetartozó. Az is fontos, hogy milyen oldalpár szerepel az adott oldal előtt, illetve az adott oldal után.
- A bordó és kék színű teli flekkes oldalak váltakozó ritmusa. Ezeknek helye igen fontos a könyv egészének szempontjából Arra törekedtem, hogy váltakozva hol az oldalpár jobb, hol pedig bal oldalára kerüljön a domináns színű elem, egységes, harmónikus elosztásban.
- Képek váltakozása. Ezeknél különösen ügyeltem arra, hogy a fehér hátteres, valamint a kifutó és keretes képek hogyan váltakoznak egymás után. Valamint szintén figyeltem a jobbal oldali hangsúlyváltakozásokra. Esetenként szerepeltettem egész oldalpáron átnyúló képet, illetve néhány helyen 90 fokkal elfordítva komponáltam meg az oldalt.

Minden oldalhoz több variációt készítettem, néha 10 különböző kompozíció után jutottam el a végső megoldáshoz, ami a leginkább megfelelt a fenti szempontoknak, és a leginkább illeszkedett a könyv egészéhez.

Mivel kísérleti műfajról és kísérleti tipográfiáról van szó, a megfelelő arányú oldalkomponálás és az oldalak egymás utáni ritmusának kialakítása igényelte a legtöbb időt. A lapozás során kialakuló ritmikus váltakozás és játékosság és összhang számomra nagyon fontos. Ha ez nincs megfelelően megkomponálva, akkor az egész könnyen unalmassá válhat, vagy pedig éppen az ellenkezője történne, és zavarossá válna, szétesne.

Technikai paraméterek:

A könyv keménytáblás, védőborítás kivitelben, 64 + 8 oldalas belív terjedelemben készült el, cérnafűzéssel. Ez a plusz 8 oldal pausz formájában lett bekötve, mely a 8 oldalas cérnafűzési taghoz van hozzákötve, ívrehúzva.

A könyv belívének vágott mérete 165 x 195 mm, álló formátum. Ezt a méretet úgy választottam, hogy a kívánt esztétikai arányok mellett esetleges későbbi ofszetnyomósos kivitelezésnél gazdaságosan elhelyezhető legyen a nyomólemezen. Egy B/2-es ofszet nyomófelületén az íven elől-hátul 8-8 oldal férne el.

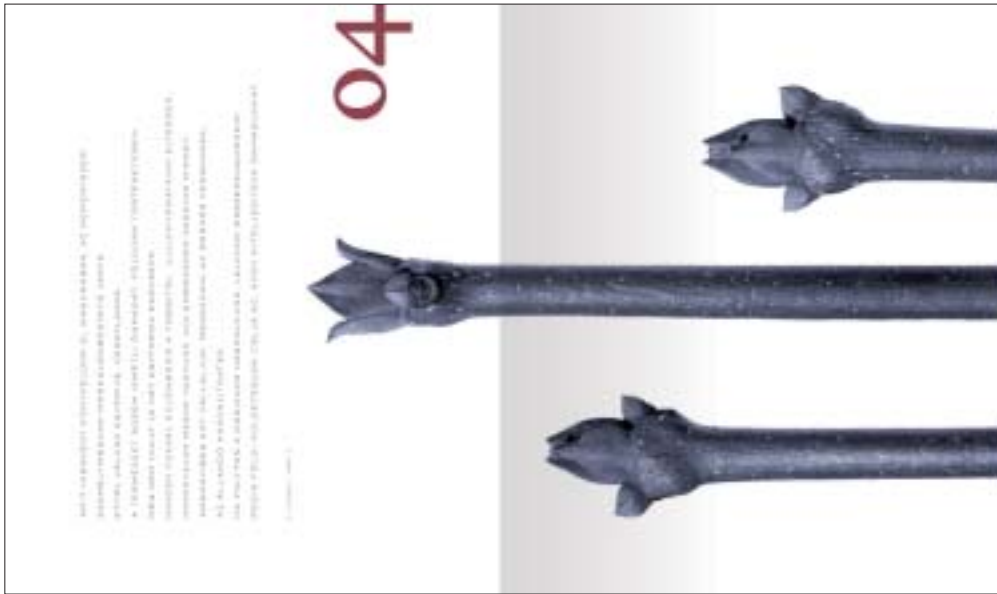
Az elkészült mintapéldány digitális nyomdai kivitelezéssel készült 160 gr-os papíron. Amennyiben ofszetnyomdai előállításra kerülne sor, a belívek 170 gr-os matt műnyomópapírra készülnének. A védőborító és a keménytábla borítója szintén; de ezek matt fóliát is kapnak. Az előzők 150 gr ofszetpapírból, a pausz lapok pedig 90 gr pauszból készülnének.

Az alábbi oldalakon szerepeltetem a borítót és néhány oldalpárt a könyvből, majd rátérek a termékcsalád többi tagjának részletezésére.

A könyv borítója

A termékcsalád első néhány tagja

A program többi eleme a könyv köré csoportosul. Az első évben 3 db spirálozott notesz és egy dobozos csomagolású, feliratozott ceruza készültek el.

A termékek a könyv kép- és szöveganyagából épülnek fel, színviláguk és tipográfiájuk stílusban, kivitelben harmónikus és passzoló. A termékcsalád tagjainak mindegyikén szerepel a MINDENNAPRAEGYGONDOLAT szlogen (szándékosan egybeírva). Mely arra utal, hogy ezeken a használati tárgyakon visszaköszönnek a könyvben szereplő bölcsességek, melyek így hétköznapjaink részévé válnak. Minden tárgyon egyetlen gondolat és egyetlen szám szerepel. A tárgyak sorszámozása 1-től kezdődik, – az első évben 1–4-es számig készültek el a termékek. A számok és az idézetek nem a könyv szerinti sorrendben ismétlődnek, hanem játékosan újraszámozva, az adott termékhez passzolva gondolatilag.

Dobozos ceruza

Az elegáns, hosszanti dobozos csomagolású ceruzán az alábbi gondolat szerepel:

„Oszd meg a tudásod másokkal. Ez az egyik módja annak, hogy halhatatlan légy!”
(Dalai Láma)

A doboz első oldalán egy korona formájú rügy ágvég látható a felirati szöveggel és a 01-es sorszámmal. A doboz hátsó oldalán pedig maga a feliratozott ceruza fotója szerepel. Az oldalsó felületeken bordó háttér előtt a termékcsalád szlogenje olvasható.

Mivel ezen a terméken relatív kis felületen kellett a feliratokat elhelyeznem, itt szándékosan belekomponáltam már a vonalkódot is a szerepeltetett elemek közé. (A többi termék esetében azért nem tettem fel, mert ott bőven akad hely egy esetleges gyártás során a tetszőleges elhelyezésre.)

A ceruza csomagolása 300 gr-os papíron, matt fóliázott kivitelben készült el: 180 x 15 x 15 mm doboz méretben.

Magán a ceruzán a feliratot 3-szor szerepeltettem. Az egyik felirat olvashatósági iránya 180 fokkal elfordított irányú, amiatt, hogy ha a hegyezés során a szöveg elkezd fogyni, a hiányzó szavak akkor is kipótolhatóak legyenek.

A ceruza a könyvben és a füzeteken szereplő bordó színnel van festékezve, a felirat pedig ezüst prégelemmel készülne el rajta.

Spirálozott noteszek

Különböző bölcsességek és fotók felhasználásával készültek el a spirálozott noteszek. A méreteket a gazdaságosan szabható ('A' illetve 'B') ívméretetek, valamint a kívánt arányok figyelembevételével méreteztem:

210 x 195 mm

165 x 149 mm

125 x 114 mm

Ofszetnyomdai kivitelezésnél 300 gr műnyomóból (akár volumenizált műnyomóból), matt fóliázva készülne a borító, visszahajtva (tehát dupla vastagsággal). A belívek pedig 80 gr ofszetpapírból. A kötése ezüstsínű fémspirállal történik.

Minden noteszen más sorszám szerepel, itt is a bordó kísérőszín a domináns, mely a spirálozott résznél keretszerűen jelenik meg az előlap bal oldalán. Ugyanez a motívum a notesz hátlapján jobb oldalt visszaköszön. A hátoldalon a már említett szlogen szerepel bordó háttérszínben, 50 %-os fedettséggel.

Tervezett folytatás:

A továbbiakban a termékcsalád tagjait szeretném bővíteni új elemekkel, egy komplett termékrendszerrel, valamint ehhez egy kartonból készült környezetbarát termékkínáló állványt készíteni.

Ütemezés:

2. év:

Naptár, boríték és képeslap szett, papír reklámtasak, kartonált csomagolású CD (E-book), ajándékdoboz, kis kiadvány megtervezése, valamint kísérletképpen a termékcsaládba illeszkedő kreatív formájú, kartonált csomagolású teasorozat megtervezését és elkészítését is célul tűztem ki.

3. év:

Termékkínáló kartonált állvány megtervezése és elkészítése környezetbarát anyagból

Még néhány gondolat

Itt szeretnék köszönetet mondani ezért az ösztöndíjért, amely lehetővé tette, hogy ezt a munkát elkezdjem. Bevallom a vártnál több időt és energiát igényelt az elkészítése (voltak hosszú hetek, amikor napi 14 órás intenzív munkát), de még én magam sem számítottam rá, hogy ennyire sok örömet jelent majd, hogy minden kötöttség nélkül szabadon tervezhetem meg azt, ami már jó ideje fogalmazódott meg bennem.

Vannak dolgok, amelyeket magunkban hordozunk, de amíg nem fogalmazzuk meg egészen konkrétan, addig számunkra sem válnak teljesen kézzelfoghatóvá.

„Amikor elérjük céljainkat, nem az a jutalom, amit kapunk, hanem az, amivé közben válunk.”
(Andrew Matthews)

Budapest, 2008. január 14.

Kaszta Móni